

ФРС
233
345

Головна Управа Рідної Школи у Львові

УКРАЇНСЬКА ПЕДАГОГІЧНА ВИСТАВА

У ЛЬВОВІ 1937.

ПРОГРАМА й ІНСТРУКЦІЇ

Л Ь В І В

1 9 3 6

Накладом „Рідної Школи“, Львів вул. Сикстуська 46.

УКРАЇНСЬКА ПЕДАГОГІЧНА ВИСТАВА

У ЛЬВОВІ 1937.

ПРОГРАМА й ІНСТРУКЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНА
ПАРЛАМЕНТСЬКА
БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ

Л Ъ В І В

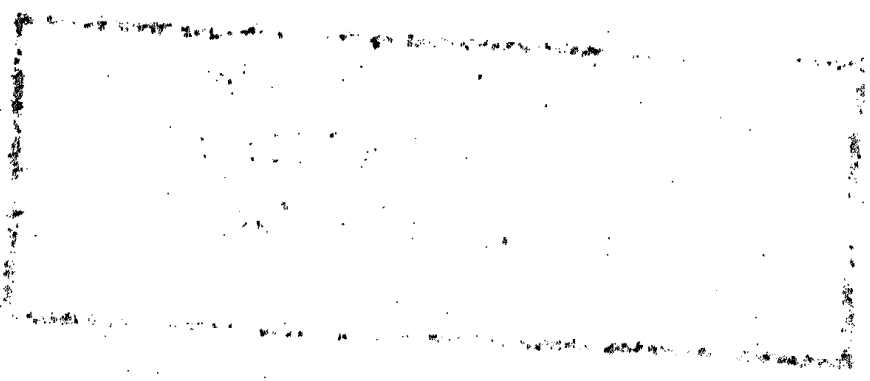
1 9 3 6

Накладом „Рідної Школи“, Львів вул. Сикстуська 46.

27321357

733 100 621

Передрук з журналу „Рідна Школа“.

З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок 10.

ЦІЛЬ І ОБСЯГ ВИСТАВИ.

Потреби й розвій українського шкільництва вимагають щораз то нового підходу до справи й нових заходів, що змагалиб до належного висвітлення минулого української школи, її сучасного стану в генетичному звязку з пройдешніми етапами та з потребами й напрямними на будуче. Таким чином після Першого Українського Педагогічного З'їзду, що його влаштувала була Головна Управа Рідної Школи 2. і 3. листопада 1935. р. приходить теж на чергу питання загальної української педагогічної вистави.

Ціллю вистави буде представити в загальних обрисах розвиток, досягнення й потреби української школи й українського позашкільного виховання, з окремою увагою на цілу низку складних обставин, що пособляли розвитку українського шкільництва, або його зупиняли.

Вистава відбудеться у Львові, в тому місті, де 1586. р. повстала при Ставропігійському Братстві перша українська нижча й середня школа, построена на новий лад. З того часу йде безпереривна служба української школи для добра Нації. **Вистава має представити оцей 350-літній розвиток української школи, працю учительства й молоді.**

З технічних причин необхідно буде ввести в цю програму деякі обмеження. А саме поруч історичного відділу, що буде представлений у загальних обрисах, виступить на першому місці стан українського шкільництва на передодні війни та сьогодні. — Різні причини приневолюють нас обмежитися передовсім до українського шкільництва в Галичині й на Волині та найближчого йому й найтісніше з ним звязаного українського шкільництва Буковини, Закарпаття та еміграції. Частинно найде свій образ українське позашкільне виховання й українське шкільництво на Наддніпрянщині в довоєнних часах і в роках Української Державности. Представити розвиток української школи в У. С. Р. Р. немає змоги з огляду на те, що кордони для тутешніх українців замкнені і нема безпосереднього контакту з українськими шкільними працівниками по той бік Збруча. Такі булиб обмеження часові й територіяльні.

Тематично вистава подумана якнайширше. Має вона охопити всі ступені шкіл від найнижчих до найвищих, усі роди шкіл, отже загальнообразуючі, фахові (учительські, хліборобські, торговельно-кооперативні, ремісничі) і мистецькі (музичні, малярські), дошкільне виховання: захоронки, дитячі садки, дитячі виховні оселі, позашкільне виховання: гуртки доросту Рідної Школи, гуртки самоосвіти при „Просвіті“, хліборобський вишкіл „Сільського Господаря“ та „Маслосоюзу“, кооперативний

вишкіл Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Пласт (1911—1930), Марійські дружини й інші організації молоді, краєзнавчі і спортові кружки молоді, акцію „Відродження“ й усяке інше позашкільне виховання, а далі працю бурс і виховних осель молоді. Словом, педагогічна вистава повинна охопити всі прояви української виховної акції.

Так подумана вистава матиме не лише пропогандивно-інформаційне значіння. Хоч і воно буде незвичайно важне, то перед організаторами вистави виростають і нові, поважніші ще завдання: науково-дослідні. Основна підготовка вистави висуне низку тісно наукових питань, яких розв'язка висвітлить історію української школи й виховання, представить наш книжковий дорібок на тому полі, як і загальною роллю школи й учителя в українській культурі. Це буде природне й доцільне доповнення праць Першого Українського Педагогічного З'їзду.

Зібрані матеріали на виставу повинні й на будуче служити таким цілям. Тому ці предмети, чи радше найбільша їх частина, вийде до будучого Педагогічного Музею, що має бути згодом зорганізований чи то як окрема установа, чи як самостійний відділ при Національному Музею у Львові.

З уваги на ці завдання організація Педагогічної Вистави й завязку майбутнього Українського Педагогічного Музею мусить спиратися й спирається на якнайширших промадянських, наукових і фінансових основах.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИСТАВИ.

Думка влаштувати Педагогічну Виставу і згодом Музей виринула ще перед війною. Безпосередньо по війні розпочала в тому напрямі організаційну працю Рідна Школа під проводом професорів Михайла Галущинського й Володимира Радзикевича. Тоді зібрано особливо багато шкільних видань. У звязку з 50-літтям Рідної Школи в 1931. р. виринула ця думка опять разом з пляном скликати Педагогічний Конгрес. Та такі два великі почини на один час були не під силу організаторам, тому довелося владити наперед Педагогічний Конгрес, що відбувся в днях 2. і 3. листопада 1935. р. Тепер прийшла на чергу Педагогічна Вистава, що саме сходиться з 350-літнім ювілеєм нової української школи.

Для підготовки організаційних праць Головна Управа Рідної Школи покликала дня 23. грудня 1935 р. окрему Комісію, до якої ввійшли: проф. Денис Коренець, др. Маркіян Терлецький і др. Є. Ю. Пеленський. Комісія витрацювала напрямні організації вистави та доручила проф. Пеленському виготовити програму вистави, що її по докладному обговоренні й одобренні прийнято.

Рівночасно запрошено представників усіх львівських осередніх Установ, та власників шкіл, що займаються виховною працею.

Ширша нарада в справі вистави, на яку запрошено представників отсих Установ: Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, Про-

світа, Богословська Академія, Вищий Музичний Інститут, Учительська Тромада, Взаємна Поміч Українського Вчительства, Дирекції усіх українських шкіл, так приватних як і державних, Луг, Маслосоюз, Митрополича Шкільна Рада (Вас. Школи), Національний Музей, Протогуменат ОО. Василян і ОО. Студитів, Ревізійний Союз, Сільський Господар, Сокіл-Батько, Союз Українок, Союз Укр. Студентів філософії, Спортовий Союз, Світ Дитини, Т-во опіки над молодю, Товариство Прихильників Мистецтва, Труд, Українська Захоронка, відбулася дня 16. травня 1936 р. у Львові під проводом дир. Д. Коренця. Нарада вирішила одногосно приступити до організації Педагогічної Вистави, одобрила опрацьовану ініціативною Комісією програму і вибрала Діловий Комітет у такому складі: проф. Денис Коренець — голова і члени: о. дир. Юліян Дзерович, проф. Савина Сидорович, проф. Євген Ю. Пеленський, др. Петро Біланюк.

Запрошені Установи до участі в Педагогічній Виставі делегували до Комітету Вистави своїх постійних відпоручників, які творять **Головний Комітет Педагогічної вистави.**

Нижче подано програму вистави й пояснення для поодиноких осіб, шкіл і виховних організацій, що візьмуть участь у виставі. Все те вияснить, в якому напрямі повинна піти співпраця й поміч Українського Громадянства.

Всі ближчі інформації, які ще будуть потрібні, радо подасть Управа Вистави (адреса: Львів, Сикстуська 46 партер). Туди слід теж

спрямовувати всі побажання й замітки про виставу, як теж надсилати зголошення до участі у виставі й врешті самі предмети.

ПРОГРАМА ВИСТАВИ.

Вистава представить розвиток українського шкільництва у рямцях приблизно таких 5 відділів, що одначе, в разі потреби, можуть бути змінені:

I. Видаництва.

1. Педагогія: теоретичні праці, системи виховання, методика, порадики для вчителів, педагогічна преса.

2. Історія й устрій шкільництва: розвідки про минуле українських шкіл, захоронок, бурс, осель і інших виховних заведень, статистичні праці, звіти шкіл і виховних установ та вчительських організацій.

3. Шкільні підручники: для всіх типів шкіл і всіх предметів, що вживалися колинебудь, або вживаються в українських або утравістичних школах.

4. Видання для дітей і молоді: образкові видання, белетристика, дитячий театр, популярно-наукові книжечки, пластові видання, протиалькогольна акція, мандрівництво, фізичне виховання, гри й забави, спів. Позашкільне навчання молоді.

II. Організація шкільництва.

5. Мапи місцевостей, де були й є українські захоронки, передшкілля, народні й се-

редні школи і т. п. Обласні (навіть повітові) мапи дитячих садків. Мапи вакаційних таборів і осель.

6. Діаграми і статистика: всіх виховних установ, учнів, абсолювентів, в минулому і тепер, загальні й по областям (Галичина, Волинь і т. д.). Статистика мережі всіх шкіл на українських землях. Анальфаетизм і боротьба з ним. Суспільне походження учнів колись і тепер.

7. Видавництва: в діяграмах й цифрових зіставленнях.

8. Плани й світлини: шкільних будинків, площ, тощо.

9. Організації, що займаються вихованням: Рідна Школа, Чин Св. Василя Вель., Ординаріяти, Прісвіта, Музичне Т-во ім. Лисенка, „Сільський Господар“, Ревізійний Союз Українських Кооператив, „Маслосоюз“, кооп. „Труд“, С. Українок, „Сокіл“, Тов. Охорони дітей і опіки над молоддю, Товариство Вакаційних Осель, Товариства Укр. Захоронок, Бурсові і т. п. Картографічне, схематичне, діяграмове й інше образове представлення схеми їхньої організації (устрою), розміщення відділів (кружків), зріст кружків і членів у часі, працю, зокрема кількість і якість виховних заведень, кількість учнів і абсолювентів, майно цих установ, кількість бібліотек і книжок, статистика читальництва тощо. Становище й статистика державного укр. шкільництва колись і сьогодні.

III. Життя й праця школи.

10. Навчальні засоби: збірки й прилади, впорядковані по вимогам навчання поодиноких предметів. Все це має бути вироблене в українських фірмах, або й самим учительством, — чи за його вказівками — учнями. Розподіл по предметам навчання: релігія, українська мова й література (азбуки, образки, портрети письменників, малюнки з їх життя, ілюстрації до творів, діаграми, мапи — напр. мапа подорожей Шевченка по Україні, мапа до Шевченкових „Поезій“ і т. п.), історія України (моделі будівель, зброї, ноші, малюнки, рисунки, репродукції історичних документів і пам'яток, мапи і т. п.), географія і побут України (мапи, карти, діаграми, моделі, зразки народного мистецтва і т. п.), природничі науки (збірки мінералів з околиць школи, кристали, почва, зільник, прорізи дерев, насіння, випхані ссавці і птахи, збірки комах, тощо. Все те зібране з найближчої околиці школи, при співучасті учнів, точно позначене й уложене так, щоб могло служити як поміч у науці). Ручні роботи (взірці, моделі, приладдя, матеріял). Фізичне виховання (приладдя, рисунки для вправ, схеми і т. п.). Подібно фахові предмети.

Тут належать теж вироби українських фірм призначені для школи: зшитки, бльоки, олівці, чорнило, течки тощо.

11. Світлини з життя й праці шкіл та інших виховних заведень: групові, фрагменти праць, виступи і т. п.

12. Друки, рисунки й діяграми: афіші, лєтучки, програми шкільних свят і виступів, програми навчання колись і тепер. Поділ годин у школах різних типів, свідoctва.

13. Шкільні бібліотеки: скількість книжок (окремо белетристичних і окремо наукових), скількість читаючих, скількість прочитаних книжок в шк. р. 1935/36. Заголовки найпопулярніших книжок. Зразок взірцевої шкільної бібліотеки: книжки, каталог, картотека.

IV. Життя й праця молоді.

14. Вироби шкільної дітвори й учнів: рисунки (від наймолодших учнів, до найстарших), малюнки, моделі, вишивки й усяке інше оздобне шитво, ремесло (слейд, кошикарство, столярство, переплетництво, кравецтво) і т. п. Каліграфічне письмо. Шкільні газетки.

15. Побут сільської дітвори: світлини (рисунки) й описи зайнять і забав сільської дітвори. Дитячі вироби, як прикраси, забавки (лук, стріли, метавки, пугавки, цяцьки, водні млинки, музичні інструменти, вертепи, звiзди) тощо.

16. Пласт. Всякі матеріяли, що ілюструють працю цієї організації молоді (існувала від 1911—1930 р.).

17. Виховні оселі молоді: світлини, вироби учасників, тощо.

18. Інші організації молоді: різні матеріяли, світлини і т. п. про давні громади, про

класові промади, про кружки „Відродження“, самоосвітні, краєзнавчі, театральні, спортові, про Марійські Дружини в школах і т. п. Туристика серед молоді. Зїзди абсолювентів.

19. Шкільні кооперативи: дата оснування, кількість членів, висота річного обороту, зиск, і т. п.

Про всі ті організації молоді на терені якоїсь школи або кружка Р. Ш. слід зібрати статистичні дані, світлини й різні памятки, що мають показову вартість.

20. Фізичне виховання молоді: діаграми, фотографії вправ і спортових гор і т. п.

V. Учительство.

21. Світлини учительських зборів і учителів.

22. Вироби й праця учителів: книжки (наукові й літературні твори), малюнки (зразки), рисунки, музичні композиції, тощо.

23. Учительські організації, їх праця, стан, майно у картографічному або іншому образному представленні, зокрема стан учительських бібліотек (незв'язаних безпосередньо зі школами).

ЯК ЗБИРАТИ ЕКСПОНАТИ.

Бажано мати дані про шкільництво від часу оснування школи, кружка, бібліотеки, шкільної кооперативи і т. п. Коли ж це не можливе, слід подати дані за 1935/36 рік. Да-

лі бажано мати дані за шкільні роки: 1910/11, 1913/14, 1920/21, 1930/31 і 1935/36.

Всі предмети надіслані на виставу повинні бути виконані по змозі **гарно й якнайвирніше**. Необхідно додати до кожного предмету на окремому листку паперу (формат чвертки: аркуша 8°) слідуючі дані:

- 1) Назва (що представляє).
- 2) Місце, з якого походить.
- 3) Дата.
- 4) Хто виконав.

Залежно від предмету, отже в разі очевидної потреби:

5) короткий опис, в якому треба подати теж призначення предмету.

Крім цього треба згадати, чи предмет по виставі має бути звернений і кому (адреса!), чи може залишитися в **Педагогічному Музею у Львові, що по виставі буде зорганізований**.

Всі предмети повинні бути готові найдалі до 1. березня 1937 р. До 31. грудня 1936 р. кожна школа й виховна установа повинні зібрати, які приблизно предмети пришлють на виставу.

Поодинокі особи проситься присилати на виставу педагогічні книжки, часописи й шкільні підручники, особливо давніші, видання для дітей і молоді, теж передовсім довоєнні й повоєнні, рукописні праці й документи, світлина зі шкільного життя, шкільних будинків, визначніших педагогів, звітлення з діяльності

виховних установ, зокрема давніші, дрібні дружки, як афіші, летючки, наклейки, формулярі і т. п. звязані якнебудь зі шкільництвом, врешті виробидітвори, малюнки й описи дитячого побуту, тощо.

Управи шкіл повинні збирати всі вичислені вище предмети і то зарівно на терені школи, як і між бувшими вихованками чи загалом у найближчому окруженні. Зокрема повинні подбати про виготовлення збірки виробів учнів, збірки ілюстративного матеріялу про життя школи, статистичні дані, особливо про кількість учнів і абсольтентів у минулому і в р. 1935/36, подаючи при статистиці учнів суспільне становище батьків, про рух у бібліотеці і кількість книжок у шк. році 1935/36. Де можливо повинні видати школи звіт про за цей шкільний рік з поданням найважливіших даних з минулого школи від часу її заснування (коротенька історія школи, статистика учнів і абсольтентів, коли можливо, то з поданням соціального походження учнів, а де є дані, то теж з поданням пізніших фахів абсольтентів, бодай з одного-двох літ, врешті спис усіх учителів, що в школі вчили й учать). Бібліотекарі повинні подати такі дані за 1935/36 рік: кількоє книжок у шкільних бібліотеках (ст. з 31. XII. 1936), кількоє учнів читає, скількість випозичених книжок, пересічна на одного учня, найвища кількість у учня прочитаних книжок, заголовки найпопулярніших трьох або більше книжок з поданням числа випозичень, групи читаних книжок: оповідання й інші твори: а) з

життя молоді, б) пригодницькі, в) побутові, г) історичні й популярно-наукові, д) технічні, е) інші. Дуже цікаві були б збірки допоміжні в науці поодиноких предметів, виконані силами школи.

Кружки й установи, що займаються виховною діяльністю, могли б прислати в першу чергу ілюстраційний матеріал (світлини, карти і т. п.) про дитячі садки, оселі й півоселі, дитячі бібліотеки й рух у них (як у шкільних), врешті кількість членів 31. грудня 1936.

УЧАСТЬ ГРОМАДЯНСТВА.

Не дивлячись на те, що Педагогічну Виставу звязано організаційно з усіма Осередніми Виховними Установами в краю, зарівно Комітет, як і Управа Вистави свідомі того, що успіх цього почину залежатиме в великій мірі від участі й помочі цілого Українського Громадянства.

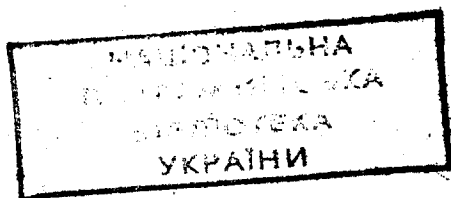
З уваги на те, Комітет Педагогічної Вистави щиро запрошує всіх Громадян, яким лежить на серці добро української школи й української молоді, до якнайвидатнішої піддержки вистави морально й матеріально, до якнайширшої співучасті в працях Вистави. Комітет надіється, що — з огляду на високу й важливу ціль вистави — ніхто з українських учителів-виховників та організаторів шкільництва не відмовиться від співпраці для влаштування якнайкращої вистави й зорганізування Українського Педагогічного Музею у Львові.

Деякі ближчі пояснення про спосіб збирання предметів подано у статті Є. Ю. Пеленського „Шкільний Музей“, видрукованій у „Шляху Виховання й Навчання“ за 1935 р. і окремою відбиткою, що її розіслала Головна Управа Рідної Школи до поодиноких шкіл.

Зголошення, письма й предмети слати на адресу „Рідна Школа“ (для Комітету Педагогічної Вистави) — Львів, вул. Сикстуська 46.

Львів, в вересні 1936.

Головна Управа Рідної Школи.

2732135

У Львові, дня 12. листопада 1936.

П. Т.

Згідно з ухвалою I. Українського Педагогічного Конгресу, що відбувся у Львові в днях 2. і 3. листопада 1936 р., плануємо влаштувати в літніх місяцях 1937 р. Українську Педагогічну Виставу у Львові, яка має представити 350-літній розвиток української школи, працю учительства й молоді.

В тій цілі покликала Головна Управа Р. Ш. до життя окрему Комісію для влаштування тієї Української Педагогічної Вистави у Львові, яка опрацювала програму й інструкції. Головна Управа Р. Ш. одобрила їх, оголосила в журн. „Рідна Школа” й видала окремою брошурою.

Отсим дозволяємо собі переслати Вам 1 примірник програми й інструкції Української Педагогічної Вистави у Львові в 1937 р. й запрошуємо Вас взяти ласкаву участь в тій Виставі.

Ми переконані, що з огляду на велику вагу справи не відкажете нашому проханню, тому очікуємо Вашого ласкавого зголошення та остаємо

з високою пошаною

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ:

Микола Заячківський, Др. Степан Ганицький,

голова.

секретар.

Зголошення, письма й опісля експонати прохаємо слати на адресу: Головна Управа Рідної Школи (для Комісії Української Педагогічної Вистави) у Львові, вул. Сикстуська, ч. 46., телефон ч. 277-52.

107 на 2.00

A584711

к-т
(РР-н